

Descantecul. Între religie și magie (II)

Descântecul de aplecate, de deochi (pentru om și animal), de sperietură, de scrântitură, toate trebuie spuse repede ca să nu i se fure descântătorului leacul. Să nu uităm că arta descântatului, de obicei, se fură. Așa se face că nu doar bunicile noastre știau să descânte – și chiar ne descântau, când cineva se uita prea intens la noi sau ne lăuda pentru vreo calitate (ce băiat/fată frumos/frumoasă ai!) –, chiar și mamele noastre cunoșteau descânțele comune și nu ezitau să recurgă la ele, când dădeam semne că suntem deocheați sau când mâncam ceva prea mult și prea repede.

Strămoșii noștri credeau că din deochi se poate muri. Veta Bercaru ne spunea: omul moare repede, repede dacă e deocheat. Dacă îi zici de deochi, îi trece. Dintre descânțele, unele sunt mai puternice, altele mai slabe: Al mai mare e deochiul de fată mare (virgină). Când te-o deochea o fată mare. Un alt descântec, destul de comun, după cum am spus deja, este acela împotriva aplecatelor.

Țăranii considerau că ți se apleacă în situația în care mănânci cu mare poftă, cu lăcomie ceva, pentru ca mai apoi să ți se facă rău. Descântătoarea nu se rezumă la a depăna cuvintele descântecului: în timp ce îl spune, de obicei te trage pe mână. Veta Bercaru ne-a descris o variantă mai elaborată a acestui tip de descântec: descântatul de aplecat, performat în ceapă:

Tai ceapa roată, roată. Și iei de la ea numai moțul ăsta. Se zice: Aplecate porcești,/ Aplecate muierești,/ Aplecate țigănești,/ Aplecate de copil/ Aplecate de om bătrân,/ Aplecate de toate felurile de oameni,/ Aplecate de fată mare/ Aplecate de toate lucrurile și toate ființele de pe toată fața pământului/ Ieșiți din piele,/ De sub piele/ De la Luiza/ Să rămâie Luiza curată,/ Luminată,/ Ca argintul de curată/ Cum Dumnezeu și Maica Precistă din cer au lăsat-o./ Că eu cu acul am înțepat,/ Cu gura am descântat./ Pe Luiza curată,/ Cum Dumnezeu și Maica Precistă au lăsat-o.

Descântecul trebuie zis de 9 ori. Se taie ceapa. Se pune pe prag. Se pune pe ea puțin oțet și puțină spuză de cenușă. Se calcă pe ceapă, până ai terciuit-o bine, de trei ori. Ceapa trebuie să fie lângă foc. Se ia cu o lingură. Pui un pic de oțet. O pui pe prag și când ai pus-o pe prag, iar calci de trei ori

Descantecul. Între religie și magie (II)

pe ea. Deacolea, când s-a terciuit, iei ceapa și o pui direct pe buric. Poate că cel mai spectaculos și mai poetic, dintre descântecele pe care le-am aflat de la Veta Bercaru, este descântecul de măritiș. Se descântă numai la lună, când e senin. Doar în zi de joi. Cel ce descântă trebuie să privească, în timp ce rostește cuvintele, la o stea. Veta Bercaru ne lămurește: Cum ieși din casă pui ochiul pe o stea. Și zici așa: Stea steușoara mea,/ Toate stelele să stea/ Numai steaua lui Ioana să nu stea/. Să umble în ie și în cămașă/ Și de la răsărit până la asfințit./ De la miazăzi până la miază-noapte/ Ursitul meu ca să mi-l caute/ De-o fi cioban/ De-o fi țigan/ Nu-i da, stea, la mâncare/ Nici odihnă la culcare.

În timpul acesta descântătoarea are un cordon de la bărbatul respectiv (magie prin contagiune sau simpatetică) și începe să îl înfășoare pe mână. Veta Bercaru continuă, arătându-ne cum înfășoară pe mână cordonul: Și faci, uite așa, pe mână... Brâu, brăulețul meu/ Eu te fac lac- colac - că faci într-una așa (adică îl înfășori pe mână). Dar tu nu stai lac-colac. Să te faci un șarpe mare/ Balaur cu capul de taur/ Cu nouă capete înțepătoare/ Cu nouă coade împungătoare./ Tu ursitul meu/ De-o fi în casă, la masă/ Bând, mâncând/ (...) Să-l trăznești, să-l pleznești,/ Și la mine să-l trimeți/ Iute ca gândul,/ Degrabă ca vântul./ Prin vis să-l vizez/ Și mâine în zori să-l văz.

Prin acest exemplu, observăm că descântecul poate părăsi zona religiosului (nu mai seamănă cu o rugăciune), dar și teritoriul magiei albe, benefice, apropiindu-se periculos de magia neagră. De ce spun asta? Fiindcă prin acest descântec, bărbatului (potențialului soț) îi este anihilată voința și îi este anulat liberul arbitru. În realitate, el poate că nici nu ar vrea să se căsătorească cu fata care a apelat la serviciile descântătoarei. Am întrebat-o dacă descântecul este eficient. Răspunsul nu a întârziat: S-au măritat fete așa - era una bătrână aici și îmi zicea, hai, fă Veto, fă-mi și mie. Dacă e să se mărite, la al treilea descântec fuge steaua aia de pe cer.

Numai la o stea să te uiți, nu la toate stelele. Dacă te uiți la steaua aia atunci, steaua coboară. Și înseamnă că fata sau băiatul se mărită. Ce vrea să ne spună tanti Veta? Când se începe descântatul, descântătoarea privește pe cerul senin, înstelat și, dintre toate stelele își alege doar una la care privește în timp ce rostește descântecul. Dacă în timpul descântecului acea stea cade, înseamnă că fata respectivă se va mărita cu tânărul pe care și-l dorește de soț. Tot în registrul magiei erotice intră și practicile străvechi prin care fetele de la sate încercau să își citească viitorul și să afle cu ce bărbat se vor căsători. Strămoșii noștri credeau în soartă, în destin (grecii antici îl numeau tuche, iar latinii fatum). Te căsătorești doar cu bărbatul sau cu femeia care îți este destinat(-ă), ursit(-ă). Pentru ca fetele să-și viseze ursitul, ne lămurește Veta Bercaru, trebuie respectate următoarele prescripții:

Ca să visezi ursitul noaptea, pui busuioc la prag, de Bobotează, pentru ca preotul să treacă peste el. Mai întâi îi ceri preotului busuioc. După ce a trecut preotul peste el, seara îl iei, îl pui sub pernă. Și noaptea o să-ți visezi ursitul. Și la alte sărbători tradiționale fetele nemăritate pot repeta această metodă de citire a viitorului: „În noaptea de Drăgaică. Te duci de ziua, vezi unde e Drăgaica (o anumită plantă). Păstrezi pâinea de la turta miresei. În noaptea de Drăgaică jumulești buruiana aia și o pui la cap, înainte să te culci. Mănânci din turta miresei și, chiar dacă mori de sete în noaptea aia, nu bei apă. În noaptea aia ursitul tău vine în vis și îți dă apă. Și pe ăla îl iei de bărbat.

Descântecul de măritiș sună ca o poveste fascinantă de dragoste în care sunt distribuite nu doar fecioara îndrăgostită, descântătoarea, tânărul imun la sentimentele fetei, ci întregul cosmos, cu luna și miriadele sale de stele. Tot în sfera magiei negre intră un descântec mai special, descântecul de șoareci mari. Tanti Veta îl știe, dar n-a putut să ni-l spună pentru că e cu prostii. Adică, textul său conține anumite cuvinte obscene. Cum l-a deprins? În tinerețe, când locuia cu familia ei în afara satului. Se săturaseră de mulțimea șobolanilor care le devorau toată recolta adunată cu trudă: porumbul, grâul... Ea trebuia să îi alunge pe șobolani, trimițându-i în sat. Performatorul descântecului se dezbracă complet, la miezul nopții. Țe descântă în pielea goală, cum te-a făcut mă-ta, ne spune fără ocol Veta Bercaru, înconjură de trei ori casa și îi trimite la altă casă. Pui un șorț

Descantecul. Între religie și magie (II)

---

la brâu și în el pui sare și pâine. Ai și o tăbliță în care mai ciocăni în ea.

Aflăm și alte amănunte: Trebuie să cauți un mijloc de transport (pentru șobolani), ca să treacă, o apă, și la întoarcere, după ce am spus descântecul, nu mai vin acasă pe unde m-am dus, ci pe alt drum. Veta Berbaru a făcut descântecul, când era domnișoară. A alungat șoarecii care le mânca porumbul din fața casei. A învățat descântecul de la o bătrână care trăia la munte. Când a plecat să descânte, mama ei mergea înaintea ei, iar ea în pielea goală, cum m-a făcut mama. Pe unde te duci, nu mai vii. Vii pe alt drum. Și i-am dus (i-a trimis pe șoareci) la o moară, la Traian Burlăcescu. A doua zi dimineață, mămică s-a dus acolo să vadă. Când s-a dus acolo, știți cum cobora?!

Burlăcescu striga: Cumătră, cumătră, vino încoace să vezi o nenorocire! Nu era unul sau zece, erau sute! Cică, așa coborau, așa coborau șoarecii de acolo!. Am mai aflat un amănunt din existența ei de tătăduitoare, care ne-a arătat că - iarăși, în ciuda tuturor așteptărilor - dezvoltarea tehnicii, apariția noilor tehnologii s-au îmbinat de minune cu credințele și practicile spirituale străvechi, potențându-se unele pe altele: tanti Veta descântă și prin telefonul mobil. Am întrebat-o dacă știe să facă farmece. Așa cum ne-am și așteptat, de altfel, a negat vehement: ea nu face farmece, ea lucrează doar cu Dumnezeu și sfinții Lui: V-am zis că eu descânt doar cu Maica Domnului. Nici de făcut nu știu să fac ceva, nici de desfăcut nu știu (Aici se referă la faptul că nu știe să facă sau să desfăcă farmece sau vrăjitorii). Așa cum am arătat în introducerea noastră, descântătoarele sunt adversarele vrăjitoarelor. Descântătoarele fac bine, vrăjitoarele fac rău.

Descântătoarele sunt slujitoarele lui Dumnezeu, vrăjitoarele ale diavolului. Dar tanti Veta ne spune, totuși, ceva despre farmece: unele dintre ele sunt mai puternice, altele mai slabe, unele pot fi contracarate, altele nu: Dacă a apucat de i-a descântat argintul și l-a dat pe apă, îi trece (omului respectiv), că pe undeva (argintul) s-a oprit. Dar dacă i-a descântat și i-a pus argintul pe foc, nu-i mai trece” - omul care este obiectul aceluia farmec, al acelei vrăjitorii, fie se îmbolnăvește, fie moare. Descântecul malefic este trimis prin intermediul argintului viu care, de regulă, ajunge în găleata cu apă, din care bea de obicei respectivul și care, la un moment dat, o dată cu apa băută, bea și argintul viu care, odată ajuns în corpul victimei, îi cauzează boala sau moartea.

Ciprian Voicilă